

خاطرات فقه الاداره

پدیدآورنده (ها) : اکبری، میر علی

مدیریت :: نشریه مدیریت در اسلام :: تابستان و پاییز ۱۳۸۷ - شماره ۱۱

صفحات : از ۷۰ تا ۷۱

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1292169>

تاریخ داندود : ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات برآمده شده در پایگاه مجوز لازم از سازمان مجلات دریافت نموده است. بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مجلات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه منطبق بر "کنترل نور" می باشد. بنابراین هرگونه نشر و برآمده مجلات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کالبدی و معنایی آن یا به صورت دیجیتالی که شامل و بر گرفته از این پایگاه باشد، فرایند کسب مجوز لازم از سازمان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [فرآیند و شرایط استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور](#) مراجعه فرمائید.

- اصول فقه الاداره از چرایی تا وقوع
- آیا اهمیت فقه الاداره را دریافته ایم؟
- فقه الاداره (گزارشی از جلسه مقدماتی گروه فقه الاداره)
- گزارش علمی کتاب فقه الاداره
- چیستی و ماهیت «فقه الاداره»
- فقه الاداره از آغاز تاکنون
- درآمدی بر فلسفه فقه الاداره
- نسبت و رابطه دانش فقه و علم اخلاق از منظر فیض کاشانی
- نقد آراء ابن فارس فی فقه اللغة العربیة
- فقه الامام جعفر الصادق

پژوهشی های گوناگونی طلاب را به سمت خود دعوت می نمایند. در اواخر تحصیل در پایه دهم ذهنم به شدت مشغول انتخاب تحصیل در رشته تخصصی بود که گمان می کنم از باب «والذین جاهدوا فینا لنهدينهم سبلنا» یکی از دوستان در رابطه با کلاسی فقهی مدیریتی به نام فقه الاداره گفتگوئی را با من داشته مبنی بر اینکه قرار است از سال آینده این کلاس را با محوریت حاج آقای قوامی در مدرسه تشکیل دهیم و درخواستی را از حاج آقا مبنی بر تشکیل این کلاس داشته ایم.

چون در پایه نهم به مدت ۱ سال در کلاس کفایه حاج آقا قوامی شرکت کرده بودم به مدل نگاه ایشان به مسائل گوناگون آگاهی داشتم.

و همچنین با مطالعه قسمتی از کتاب مدیریت از منظر کتاب و سنت با طرز نگاه و احاطه ایشان به مسائل مدیریتی نسبتاً آشنائی داشتم اما به این سادگی نمی توانستم در رابطه با این مسئله تصمیم بگیرم.

اکثر دوستان و آشنایانی هم که با آنها مشورت کردم نه مرا متقاعد برای شرکت در این کلاس کردند و نه ادله محکمی برای نفی گذراندن عمر در این راه داشتند.

قرار شد با حضور عده ای از طلاب مورد نظر و حاج آقا قوامی جلسه ای تشکیل شود و به سوالاتی که در این رابطه داشتیم پاسخ دهند.

جلسه ای در حجره آقای اللهیاری (رابط ما و حاج آقا) تشکیل شد. فکر می کنم اگر آن جلسه نبود و حاج آقا را آنگونه جدی و امیدوار همراه با ترسیم آینده ای روشن نمی دیدم حاضر به شرکت در این بحث نمی شدم. اکثر افراد حاضر در جلسه سوالات خود را مطرح نمودند و حاج آقا هم به همه سوالات به خوبی پاسخ گفتند. سوالاتی از قبیل هدف از تشکیل این بحث، مطالب مورد بحث، منابع مورد استفاده در فقه الاداره و ...

بعد از چند روز تصمیم جدی برای شرکت در این طرح گرفتیم. حاج آقا برنامه مختصری را به عنوان پیش درآمد برای مطالعه در تابستان دادند و قرار شد کلاسها از ابتدای سال تحصیلی ۸۶ - ۸۷ که به خاطر ماه مبارک رمضان دروس حوزه از اوائل آبان آغاز می شد، تشکیل شود.

مقدمه :

یکی از مخربترین تفکراتی که در دهه اخیر گریبان گیر طیف روشنفکر جامعه می باشد تفکر سکولاریزم (جدایی دین از سیاست) می باشد.

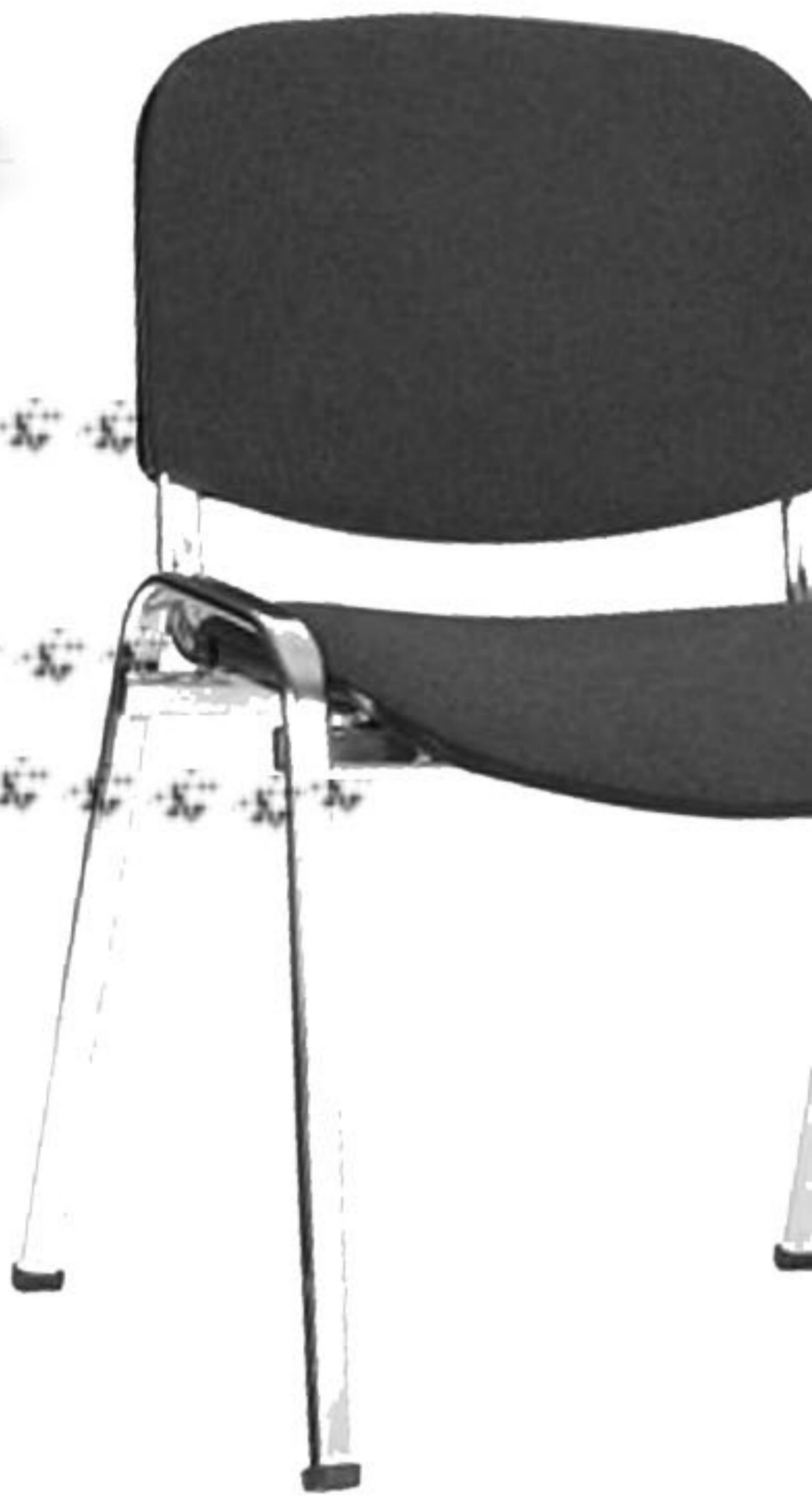
از اوائل ورود به حوزه و برخورد با جوانان و دانشجویان بسیاری از آنها اشکالاتی را به طرز حکومت جمهوری اسلامی وارد می کردند. اشکالاتی که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم به این مطلب می رسیدند که حوزه دین حوزه ای جدا از سیاست است. در حال حاضر هم خیلی از مغرضین و بدخواهان اسلام و نظام اسلامی با مطرح کردن این تفکرات و نظریات عده ای را به جمهوری اسلامی بدبین می کنند.

البته در صورتی ما می توانیم به صورت عملی در مقابل این تفکر بایستیم که بتوانیم فرامین اسلام را به صورت عملی به جامعه عرضه کنیم. قطعاً به صرف گذاشتن کلمه اسلام کنار کلمه جمهوری نمی توانیم جامعه را اسلامی کنیم. هنگامی یک جامعه اسلامی می شود که اسلام در همه عرصه ها به صورت کاربردی نقش اصلی را ایفا کند. گمان می کنم تاکید مقام معظم رهبری بر جنبش نرم افزاری و تولید علم دقیقاً ناظر به همین مطلب است که ما بتوانیم بر طبق قرآن و سنت برنامه ای جامع و کاربردی را به جامعه عرضه کنیم که بر اساس آن بتوانیم با مدیریتی اسلامی موانع را از سر راه نظام برطرف نمائیم. مطلب فوق دقیقاً برداشتی است از حدیث (کونوا دعاة الناس بغير السننکم).

عن النبی صلی الله علیه و آله : ان لربکم فی ایام دهرکم نفعات الا فتعرضوا لها.

یکی از مهمترین عرصه های تحول در طلبه های حوزه علمیه جدا شدن از سطوح تحصیلی مقدماتی و آغاز دهه دوم تحصیلی با شرکت در دروس خارج می باشد. قطعاً اگر این تحول به درستی مدیریت شود ثمره اش عالمی دین باور است که از نور او تاریکی های جامعه به روشنی تبدیل می شود.

در کنار شرکت در دروس خارج فقه و اصول، موسسات آموزشی و

خاطرات فقه‌الاداره

میرعلی اکبری

نظیر شاید هم بی نظیر بود. اما در آن دو هفته مسائلی مانند تعریف مدیریت، مدیریت منابع انسانی، فرهنگ سازمانی و ... مطرح شد. در اوائل آذر ماه کار به اوج خود رسیده بود بحث چگونگی تلفیق فقه و مدیریت بحث جذاب و شیرین ما با عنوان فقه‌الاداره بود. موضوع فقه‌الاداره فعل سازمانی و محمولش احکام وضعی و تکلیفی فعل سازمانی و متعلقاتش بود و هدف فقه‌الاداره افزایش غنای علم مدیریت در پرتو احکام شرع با تکیه بر فقه پویای جواهری بود. در این بین مسائلی مانند جایگاه فقه‌الاداره در تقسیم بندی فقهی، روش شناسی فقه‌الاداره و ... مطرح شد. احساس می کردم کم کم پیوند فقه و اداره برای بچه های کلاس ملموس بود. در بحث روش شناسی موضوع بحث، روشی بود که توسط آن روش می خواستیم احکام فقهی متعلق به کارمندان اداره را شناخته و اثبات کنیم.

خلاصه کلام این بود که به صورت مساله محور یک به یک مسائل را پیگیری کنیم. بحث روش شناسی ۱۰ روز طول کشید و بعد از آن نوبت به منبع شناسی شد. بحث در رابطه با منابعی که ما می توانستیم با تمسک به آن منابع بحث را پیگیری کنیم. در منبع شناسی منابعی مانند قرآن، سنت، اجماع و عقل و ... مورد بحث قرار گرفت. منابع مذکور منابع بنیادین ما می باشد و در ادامه در رابطه با منابع پیرو بحث جالبی داشتیم. کتبی که با الهام از منابع بنیادین از ابتدا تا به حال مباحث مدیریتی اسلامی را مطرح کردند هم جزء منابع مورد استفاده فقه‌الاداره بودند. در طی این ۱۰ سالک ه در حوزه تحصیل کردم هیچ گاه اینگونه وارد بحثی نشده بودم. فقه‌الاداره به اوج جذابیت خود رسیده بود. بعد از بحث منبع شناسی نوبت به گونه شناسی شد. در بحث گونه شناسی خیلی از مسائل فقهی که از ثمره افتاده مثمر ثمر می شود مانند نحوه و چگونگی صدور حکم اسلام در رابطه با عبد و امه و ... در حال حاضر کلاس با محوریت بحث گونه شناسی در حال پیشرفت است.

حجره های طبقه دوم ساختمان شهید مفتاح مدرسه معصومیه به دانش آموختگان فقه‌الاداره اختصاص یافت. کامپیوتر مخصوص فقه‌الاداره در اتاق کوچک انتهای طبقه قرار داده شد و همچنین کتب مدیریتی در قفسه های کتابخانه یک حجره قرار داده شد. حدوداً با ۵ نفر کلاس آغاز شد یکی از برادران حاضر در کلاس فردی بود که تحصیلات مدیریتی دانشگاهی داشته و مانند خیلی از طلبه های مدرسه معصومیه از فارغ التحصیلان دانشگاه بود که بعد از فارغ التحصیل شدن از دانشگاه به حوزه آمده بود هفته ای دو جلسه بعد از ظهر ایشان (استاد بهرامی) بحث روش تحقیق داشتند که بعد از مدتی این بحث در مدرسه به صورت عمومی برگزار شد. حدوداً ۲۰ روز ابتدائی کلاس در رابطه فقه بود. این بحث تقریباً بر اساس کتاب دائرة المعارف فقه مقارن (آیت الله مکارم) مطرح شد. حاج آقا قوامی هر روز صبح با یک برگه به کلاس تشریف می آوردند. مطالب این برگه بر وایت برد کلاس منقش می شد در آخر هر هفته این برگه ها تایپ و تکثیر شده و بین بچه های کلاس پخش می شد.

در ضمن چهارشنبه ها روز کنفرانس بود که قرار شد هر چهارشنبه یکی از برادران تحقیقی درباره مسائل مربوط به کلاس جمع آوری کرده و در کلاس ارائه کند. حاج آقا با دقت به این کنفرانس ها توجه داشتند و رفقا هم در آخر نظرات خود را در رابطه با آن تحقیق بیان می کردند و قرار شد تحقیق های خوب و مفید در فصلنامه مدیریتی اسلامی چاپ شود. مقاله آقای پاک نژاد (یک از اعضای کلاس) در فصلنامه شماره ۱۰ نخل شهید اولین مقاله ای بود از این کلاس به چاپ رسید. در روز اول کلاس مباحث قابل طرح در فقه‌الاداره به طور کلی بیان شد و از فردای آن کلاس با طراوت و سرعت پیگیری می شد. مباحثی مانند تعریف فقه و استعمال آن در لسان قرآن متشرعه و ... ویژگیهای فقیه، تقسیم فقه بر فقه اکبر و اصغر و بحث موضوع شناسی فقه در این ایام در کلاس مطرح شد.

بعد از مباحث فقی دقیقاً از تاریخ ۲۱ / ۸ / ۸۶ به مدت دو هفته به طور مختصر مباحث مدیریتی آغاز شد البته چهارشنبه ها بعد از کنفرانس به مدت ۴۵ دقیقه کلاس تخصصی مدیریت توسط استاد عابدی ارائه می شد. این مباحث به نوع خودش در حوزه جالب و کم